

A nyájak őrizője huszonévesen halt meg.
Teli bőrönddel ment el. Csak a sok, kusza álma
maradt ránk, és Mora sem húzhatja már sokáig.
Egyre rosszabbul néz ki. Vajon ideje lesz-e
befejezni fő művét, a prehistóriáról?
Én sokáig erősnek hittem magam. Láthattad,
nyolc óra nyílt tengeren, napon, folyadék nélkül,
szinte veszttem okozta. Azóta szakadatlan
lázálmok gyötörnek és torz hallucinációk.
Csak a művem érdekel. Be tudom-e fejezni,
amíg itt vagy mellettem és erőd rám sugárzik?
Valóban, mi lesz velünk? Mi lesz velünk, Lídia?
Mit terveznek sorsunkkal a szeszélyes istenek?
Kérdezem önmagunktól, a Vízöntő havában,
s nevet az égi vándor az óceán felett.*

Magyar László András

ÁTVÁLTOZÁSOK

1

Mikor értesült áthelyezéséről – a nyomorult és dohszagú külső raktárt bízta rá –, elhatározta, hogy többé nem megy dolgozni. Levélben fölmondott, szoba-konyhás lakását olcsó, tartós élelmiszerekkel töltötte föl, ajtaját kulcsra zárta, és mindkét ablakát vastag pokrócokkal fődte be, nehogy a szomszédok a gangról beleshessenek. A világ látványa undorral töltötte el: tükreit már rég összetörte, sötétben gubbasztott egész nap, még önnön testére sem tekintett soha.

Régebben próbálkozott ezzel-azzal. A zene és a kép ugyan semmit nem mondott neki, ám szakkönyveket, különösen statisztikákat szeretett olvasgatni: pihenésképpen pedig a kötetek margójára apró, titkos jeleket rajzolt. Később föl hagyott evvel is, mert a számok mögött nyüzsgő embertömeg szagát nem viselhette el. Mindene viszkedett, talán azért, mert a kelleténél több húst evett – a falhoz dörgölte hátát, így szerzett magának némi örömet. Míg mások aludtak, ő a Holdat figyelte, száját kítátva nyelte az ezüst fényt. A Hold ritmusa csodálatos volt, és még csodálatosabb, hogy e ritmust mozdatlanul, a külső fényt pusztán visszaverve képes létrehozni.

Amíg az emberek életét élte, templomba is járt. A fölcsillanó remény hatására vastag, zöld filctollal a következő mondatot írta falára: „Isten szeret.” Ám egyik éjjel, míg aludt, valaki áthúzza az írást, sőt betűit is összekeverte, ilyenformán: „Szetsin tere.” Reménye így odalett.

* Alberto Caeiróról, Reis mesteréről van szó, aki fiatalon tüdőbajban hunyt el.

Zárt ajtó mögött üldögélt hát, arccal a falnak, vagy izgatottan morogva körözött szobájában. Máskor – evvel telt a legtöbb ideje – oldalára fekvé lihegett vagy aludt. Körme alatt felgyűlt a piszok, járása elnehezedett. Vackát rettenetes, szúrós szag itatta át. Senki nem szólt be hozzá – ha rányitottad volna az ajtót, csak szemének zölden égő lángját láthatnád volna meg az éjszaka erdejében, azt is csupán egyetlen valószínűtlen pillanatra.

Aznap kereken fényelt a telihold. Fölállt fekhelyéről, elmordult. Megnyújtóztatta tagjait, hogy csontjai csak úgy ropogtak, ugrott egyet, vállával kinyomta az ajtót. Kilépett a gangra, nesztelenül lefutott a lépcsőn. Odalenn senki nem járt, hiszen közeledett a Szeretet Ünnepe. Megállt az út közepén, körülnézett, néma örömmel engedte el vizeletét. A húgy csobogva gyűlt tócsává hátsó lábai alatt, majd sebes, csillámló patakban iramlott a járdaszegély mellé. A lámpák sárgán derengő fénye végigsimított hátának sötét csíkjain. Farkával türelmetlenül csapott egyet, tág orrlikkal a levegőbe szimatolt, majd kényelmesen ügetve elindult a dzsungel felé.

2

Zakatoló szívvel ébredt. Ledobta magáról a takarót, és hirtelen lendülettel kiült az ágy szélére. Megdörgölte a homlokát. Rettentő álmot látott. Előbb a verandán állt egy lekváros kenyérrrel, anyu pedig az asztalnál ült, és olvasott. Azután a változások zúgó erdején keresztül száguldott lihegve, teljes erejéből rohant, mert az kergette, akinek lényét elképzelni se merte. Körötte minden folyamatosan átalakult, emberek jelentek meg, mondtak valamit, majd semmivé foszlottak, tárgyak burjánzottak elő a sötétből, majd simultak vissza a semmibe, örömök és bánatok suhantak át mellkasán, forró bizsergést vagy jéghideg kínt hagyva sajgó nyomukban. A legszörnyűbb azonban nem a menekülés, hanem a változás, átalakulás megállíthatatlansága volt, a szüntelen időzakatolás, a képek, vágys, gondolatok dübörgő, ragyogó aláomlása.

Kimerítő egy álom volt, annyi szent. – Nem csoda, ha így összementem, megráncsodtam közben – mosolyodott el, megpillantva aszott kezét, gacsos lábujjait. Szerencsére belül, legbelül – és ez volt a lényeg – ő maga mit sem változott, ugyanaz maradt.

Ó, az én jól ismert otthonossága, az emlékekkel, örömökkel, ismeretekkel, kedves arcokkal, helyekkel és szavakkal biztonságossá rendezett világ! Ez a rettentő külső: a csontkéz, a pergamenbőr, a testére lottyadó táskák és lebernyegeg, a bizonytalan ízületek, erőtlén izmok, vaksi szem, siket fül – mindez csak illúzió. Valahogy ki kellene jutnia innét, ebből a hús- és csontkoporsóból. Ez még menne valahogyan, de azután ugyan merre, hová?

Megpróbált felállni, reszketeg térde azonban nem engedelmeskedett akaratának. Nyögött egyet, fogatlan ínyét összeszorította, hogy kicsorrant szája szélén a nyál, és az ágytámlába kapaszkodva, oldalt hajolva, nagy nehezen sikerült feltornászni magát az ablakig.

Menekülni! – ez volt minden vágya. – De lehetséges-e úgy menekülni, hogy a menekülés után semmi sem marad a menekülőből? Mennyire szereti, megszokta és sajnálja önmagát, és mennyire gyűlöli ezt a ráarakódott, ráomlott, rásorvadt iszonyatot, amely gondolatait és emlékképeit most körülveszi, hordozza és élteti. Bárcsak kettétéphetné lényét! Elvetendő és fennmaradó részre oszthatná, mégpedig oly módon, hogy ő maga teljes egészében a fennmaradóba húzódhatnék. A többi meg süllyedjen

csak az óceán mélyére, egyék meg a cápák, vagy ki tudja, miféle szörnyek laknak odalenn, ahová ő semmiképpen sem akar menni. Nem! Nem!

Menni? Oda nem megy az ember, hanem viszik. Na és mi rossz van ebben? Ez itt valami, az meg semmi – próbálta meggyőzni magát. – Nem kell félni tőle. A semmi nem lehet rossz, a semmi semmilyen. Csak az átmenet ijesztő. Azt mondják, az emberek túlnyomó többsége megfullad. Úgy hal meg. – Elképzelte a túlnyomó többséget, ahogy levegő után kapkod kidüledt szemmel, lila nyelvvel. – Csakhogy azok nem ők lesznek, hanem én. – Aztán arra gondolt, hogy jó lenne enni egy lekváros kenyeret a régi szájjal.

Érezte, hogy fárad, mindjárt megint visszaroskad az ágyra. – Nem szabad ilyeneken törnöm a fejem. Inkább azt kellene most kitalálnom, hogyan változzam vissza azzá, aki valójában vagyok.

Öröm töltötte el, mert úgy hitte, rátapintott a lényegre. Hiszen csak ennyi a dolga: visszaváltozni. Ami egyszer idefelé megtörtént, az visszafelé is megtörténhet. Ez logikus. Látott már lebombázott várost újjáépülni, harminckilós csontvázat pocakot eresztetni, gyereket felnőni, fát újra kivirágozni, sebet begyógyulni. Mindez lehetséges. Lám csak, ennyi az egész. Ennyi.

Pisilni kell – gondolta ekkor rémülten, és már érezte is, ahogy a húgy meleg patakja végigcsordul combja belső felén. Kéjes szégyenérzet töltötte el, de mielőtt a nővérrért kiálthatott volna, véget ért a lidércnyomás. Felébredt, és ismét ugyanaz lett, aki rég volt. Rég, réges-rég, még a lekváros kenyér, még az álom előtt.

3

Margit néni mosolyogva csóválta a fejét.

– Figyeltem ám, hogy nem énekelsz. Miért nem énekelsz együtt a többiekkel? Kiszróka rémülten hallgatott. Azért nem énekelt, mert nem tud énekelni. Mindenesetre jobb, ha nem válaszol.

– Ez így nem lesz jó, Julcsi. Miért nem nézel rám, ha hozzád beszélek? – Margit néni mutatóujjával felemelte Kiszróka állát, és igyekezett a szemébe nézni. Ő azonban elfordította a tekintetét.

– Mindjárt megharapom – gondolta remegve. – Ha nem veszi el az ujját, mindjárt megharapom.

– Nézz rám! Mitől félsz? Nem bánt itt senki. De ha ilyen furcsán viselkedsz, nem lesz, aki játszik veled. Érted, Julcsikám?

Kiszróka bólintott. Értette is. De ő nem szeretett játszani. Inkább magában gubbasztott vagy bóbiskolt. Nappal mindig álmos volt, a legszívesebben átaludta volna a napot.

– Na, és még valamit. Ez a négykézláb járás csak kis pisiseknek való. Járj rendesen, két lábon. Tudsz te járni rendesen is, ugye? Meg a nadrágod is elkopik így, aztán mit szól majd az anyukád?

Kiszróka megvonta a vállát. Hiszen alig látja anyát. Miután hazaviszi őt az oviból, dolgozni megy, csak reggel jön haza, de akkor is szótlánul mosdatja, öltözteti, hozza ide.

– Na jó, Julcsikám, menj, szaladj játszani. Mindjárt tanulunk egy szép verset. De te is mondd ám! Figyelni foglak!

Kisróka engedelmesen odébb szaladt. A szeme sarkából Margit nénire sandított, de szerencsére az óvó néni már mással volt elfoglalva: a Ricsi meg a Renátó ütötték egymást szokás szerint. Végre nyugta lesz egy kicsit. Bekuporodott a vászonzházikóba, és az oldalára feküdt. Szabina bekukkantott az ajtón, ám Kisróka rávicsorgott, rámorgott, erre békén hagyta. A gyerekek tudták már, nem jó Kisrókával kikezdeni.

Kisróka némán feküdt a vászonzházikó fülledt homályában. Az erdőre gondolt, az ilatösvények sűrű labirintusára, a horhosra, alján a korhadó levelekkel telt, saras medrű, gombaízű patakkal, aztán a végtelen, fényes mezőre az erdő szélén, a magas, menta- és egérszagú, szélben zizegő fűre, a hangokra, amelyek a kinti világot oly tömörenzamatatosan telítölik. Jó mélyre süppedt már álmában, mikor hallotta Margit néni éles hangját és tapsát:

– Mindenki idejön. Üljetek a földre. Te is, Renátó! Ülj már le, vagy én ültetlek le! Julcsi hol van megint?

Kisróka elősomfordált rejtekéből, és leült a hátsó sorba. Úgysem fog verset tanulni. Nem és nem. Hagyják őt békén.

– Gyerekek – emelte hangját és mutatóujját még magasabbra Margit néni –, ma egy nagyon szép verset tanulunk. Renátó is figyel! Weöres Sándor írta. Az a címe, hogy Haragosi. Előbb elmondom az egészet, aztán majd lassan megtanuljuk együtt. – Margit néni mókás arccal, kezét összeütögetve skandálta a verset előbb elejétől végig, azután soronként kezdte újra. – Mindenki mondja: – Fut, robog a kicsi kocsi – Julcsi, te is mondd! Figyellek ám!

Kisróka kénytelen-kelletlen mondta: – Futro-boga-kicsikocsi-rajtaü-laharagosi-din-don-diridongó – nem értette ugyan, de mondta, mert nem tehetett mást, hiszen Margit néni mosolygósan fenyegető tekintete folyamatosan rajta függött. És ahogy ismételte a fakutyák és Haragosi rettenetes és zavaros történetét, érezte, hogy nadrágján alul nagy és rémületes, meleg folt terjed, egyre lejjebb és lejjebb, sötét szégyennel és a bosszú gyönyörűségével töltve el ketrecében vinnyogva őrzöngő, halálra ítélt rókalelkecskéjét.

Babiczky Tibor

MOZAIK

Tomaji Attilának

Az életünk alatt kincs hever.
A kereskedők mind a
boltok ajtajában állnak.
A kézműves kilép a
küszöbére, s dudorászva
ámul a nyirkos égen.